

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Etelä-Suomen aluehallintoviraston lausunto luonnoksesta vanhuspalvelulain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/20973/2023

1. Pidätkö luonnoksessa esitettyä siirtymäkauden muutosta kannatettavana riittävän henkilöstön turvaamiseksi tämänhetkisessä henkilöstötilanteessa?

Ei

Etelä-Suomen aluehallintovirasto toteaa, että 0,7 mitoituksen voimaantulon ajankohdan siirtäminen ei ratkaise henkilöstön saatavuuteen liittyviä ongelmia. Henkilöstön riittävyyden varmistaminen edellyttää, että myös muita vanhustenhuollon henkilöstötilanteen turvaamista edistäviä toimenpiteitä, kuten henkilöstön veto- ja pitovoiman sekä johtamisen tukemiseen liittyviä toimenpiteitä, tehdään aktiivisesti.

Lisäksi aluehallintovirasto korostaa, että monipuolisen henkilöstörakenteen ja siten myös sosiaalihuollon ammattihenkilöiden osaamisen hyödyntämistä vanhustenhuollon toimintayksiköissä tulee edistää.

2. Pidätkö luonnoksessa esitettyä siirtymäkautta riittävän pitkänä henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi?

Aluehallintovirasto katsoo, että 0,7 mitoituksen voimaantuloa ei tule siirtää, ja on esittänyt asiaan liittyvät näkemyksensä tässä lausunnossa.

3. Mitä vaikutuksia näette luonnoksessa esitetyn siirtymäajan aiheuttavan henkilöstömitoitukselle toimintayksiköissä?

Mitoitus laskee

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne siirtymäajan vaikutuksista henkilöstömitoitukseen:

Aluehallintovirasto korostaa vanhuspalvelulain 0,7 mitoituksen tavoitteita, jotka ovat todettu myös hallituksen esitysluonnoksessa. Luonnoksessa todetaan muun muassa, että 0,7 mitoituksella on tavoiteltu asiakkaiden perustuslaillisten oikeuksien toteutumista. Lisäksi luonnoksessa on todettu, että mitoituksen jääminen 0,65:een vaikuttaisi eniten mahdollisuuksiin

tarjota asiakkaiden toimintakykyä ylläpitävää ja sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa.

Aluehallintovirasto viittaa hallituksen esitysluonnokseen ja toteaa, että 0,7 mitoituksen voimaan tulon siirtäminen vaarantaa asiakkaiden oikeuden toimintakykyä ylläpitävään ja sosiaalista kanssakäymistä edistävään toimintaan sekä yksilölliseen hoitoon ja huolenpitoon. Vanhusten ympärivuorokautisen palveluasumisen asiakkaat tarvitsevat lähtökohtaisesti runsaasti tai erittäin runsaasti apua ja ohjausta päivittäisissä toiminnoissaan. Aluehallintovirasto toteaa, että vanhuksilla, kuten muillakin haavoittuvassa asemassa olevilla henkilöillä ja asiakasryhmillä, on myös oikeus sisällöllisesti mielekkääseen elämään, jossa vanhus voi palvelutarpeestaan riippumatta toteuttaa itsemääräämisoikeuttaan. Aluehallintovirasto korostaa, että edellä mainittujen oikeuksien turvaaminen edellyttää riittävää henkilöstöä, johon 0,7 mitoitus vastaa nykyistä paremmin.

Aluehallintovirasto viittaa edelleen hallituksen esitysluonnokseen, jossa todetaan, että RAI-arviointi mahdollistaa kaikissa iäkkäiden palveluissa palvelujen kohdentamisen paremmin asiakkaiden tarpeiden mukaan. Valvontahavaintojensa perusteella aluehallintovirasto toteaa, että RAI-arviointivälineistön käytössä on haasteita, jotka liittyvät sekä RAI-osaamisen puutteisiin että henkilökunnan aikaresurssien riittävyyteen RAI-arviointien tekemisessä. RAI-arviointivälineistön käyttäminen asiakkaiden palvelun suunnittelun ja toteutumisen arvioinnin työkaluna ei toteudu tarkoituksenmukaisesti osassa toimintayksiköitä, mikä osaltaan hankaloittaa palvelujen kohdentamista ja henkilöstön riittävyyden luotettavaa arviointia. Aluehallintoviraston näkemyksen mukaan 0,7 mitoitus edistäisi myös RAI-arviointivälineistön asianmukaista käyttöä.

Edellä mainitun lisäksi aluehallintovirasto haluaa tuoda esiin, että kolmen viikon jakson keskiarvon perusteella toteutettava seuranta on ongelmallinen asiakkaiden palvelujen laadun varmistamisen näkökulmasta. Valvontahavaintojen perusteella kolmen viikon keskiarvomitoitus voi hyvinkin yltyä laissa edellytettyyn vähimmäismitoitukseen, mutta vaihtelee kuitenkin merkittävästi eri vuorokausina. Vanhuspalvelulain edellyttämä vähimmäismitoitus on voinut alittaa jopa puolet ajasta kolmen viikon tarkastelujaksolla. Aluehallintovirasto viittaa aiempaan toteamukseensa asiakkaiden päivittäisestä palvelutarpeesta ja katsoo, ettei asiakkaiden päivittäiseen palvelutarpeeseen voida laadukkaasti vastata, jos henkilöstömitoitus on vain osan ajasta riittävä ja lain mukainen.

Aluehallintovirasto toteaa näkemyksensä, että mitoitusseurantaa on tarkennettava siten, että lakisääteisen vähimmäismitoituksen on täytyttävä kaikkina vuorokausina, ei pelkästään kolmen viikon seurantajakson keskiarvona. Vakaampi mitoitus seurantajaksolla edistäisi palvelujen toteutumista mahdollisimman tasalaatuisesti kaikkina aikoina.

Lausunnon antamiseen ovat osallistuneet sosiaalihuollon ylitarkastajat Päivi Vainio ja Leila Eklöv.

Peruspalvelut, oikeusturva ja
luvat -vastuualueen johtaja

Kristiina Poikajärvi

Sosiaali- ja terveydenhuollon
valvontayksikön päällikkö,
sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja

Niina Väkeväinen

Liitteet –

Jakelu Sosiaali- ja terveysministeriö

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 1, 13035 AVI
Puhelinvaihte: 0295 016 000
kirjaamo.etela@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja ESAVI/31070/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/31070/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Väkeväinen Niina 19.09.2023 13:00

Ratkaisija Poikajärvi Kristiina 19.09.2023 13:01